

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชีวิต เป็นรากฐานช่วยให้บุคคลสามารถก้าวไปถึงความสุข ความสำเร็จ และความเจริญทั้งปวงของตนและส่วนรวม ทั้งนี้เพราะการศึกษานำมาซึ่งความรู้ ความเข้าใจ ความคิด และสติปัญญาในการแก้ไขปัญหาค่าง ๆ รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาดังกล่าว จึงมีนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อให้เยาวชนของชาติเติบโตเป็นกำลังที่มีคุณภาพในอนาคต แต่การจัดการศึกษาจะบรรลุตามเจตนารมณ์หรือไม่นั้น ต้องอาศัยสุขภาพเป็นองค์ประกอบสำคัญ เพราะการที่เยาวชนจะศึกษาเล่าเรียนได้สำเร็จตามเอกัตภาพ เยาวชนจะต้องเป็นผู้มีสุขภาพดีเสียก่อน ถ้าการศึกษาคือความเจริญงอกงามจริง บุคคลจะเจริญงอกงามได้อย่างไรหากสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของเขาไม่สมบูรณ์ (สุชาติ โสมประยูร 2525: 1) จะเห็นได้ว่าสุขภาพกับการศึกษาเป็นของคู่กันและไม่สามารถแยกออกจากกันได้

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าในการพัฒนาสุขภาพของเยาวชนที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรใช้โอกาสมืออย่างดีในโรงเรียนถ่ายทอดความรู้ทางด้านสุขภาพ สร้างแนวคิด ค่านิยม เจตคติ และการปฏิบัติที่ถูกต้องจนเกิดสุขนิสัยที่ดีให้เกิดขึ้นกับเยาวชนในวัยเรียน ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของเด็กง่ายกว่าการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้ใหญ่ ถ้าหากคนเราได้ศึกษาเล่าเรียนหลักหรือทฤษฎีอันเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพหรือความเป็นอยู่ที่ดีเสียแต่แรก ยิ่งเร็วเท่าใดก็ยิ่งทำให้มีโอกาสที่จะได้นำเอาหลักหรือทฤษฎีนั้นไปประยุกต์หรือดัดแปลงใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้มากยิ่งขึ้นเท่านั้น (สุชาติ โสมประยูร 2525: 7) วิชาสุขศึกษาเป็นวิชาที่สำคัญมากวิชาหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมแนวความคิดดังกล่าวเพราะการเรียนการสอนสุขศึกษาจะทำให้นักเรียนหรือเยาวชนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพทั้งทางด้านความรู้ ทศนคติ และการปฏิบัติไปในทางที่พึงประสงค์ อันจะมีผลให้นักเรียนมีสุขภาพดีในที่สุด ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงได้กำหนดความมุ่งหมายของแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2520 เกี่ยวกับสุขภาพของเด็กวัยเรียนว่า "ให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ" (กระทรวงศึกษาธิการ 2519: 1) จากความมุ่งหมายนี้จึงได้ประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ต่อมาในปีพุทธศักราช

2524 ได้ประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยจัดวิชาสุขศึกษาอยู่ในหมวดวิชาพลานามัย และเป็นวิชาบังคับในทุกระดับชั้น

สำหรับหลักสูตรวิชาสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

(กระทรวงศึกษาธิการ 2520: 85) มีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของสวัสดิภาพและสุขภาพของตนเองและของส่วนรวม
2. เพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ สามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จนเกิดเป็นสุขนิสัยได้ โดยยึดถือเหตุผลทางวิทยาศาสตร์เป็นหลัก
3. เพื่อให้สามารถแก้ความเข้าใจผิด ๆ เกี่ยวกับเรื่องสวัสดิภาพและสุขภาพในชีวิตประจำวันได้
4. เพื่อให้สามารถปรับปรุง ส่งเสริมและระวังรักษาสวัสดิภาพ และสุขภาพของตนเอง และครอบครัวได้
5. เพื่อให้ตระหนักถึงมีโยหา สำนึกในความรับผิดชอบที่ตนเองมีต่อสวัสดิภาพและสุขภาพของส่วนรวม ตลอดจนสามารถช่วยส่งเสริมการสาธารณสุขได้

จะเห็นได้ว่าจุดประสงค์ที่สำคัญของการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาตามหลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 นั้นมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพไปในทางที่ถูกต้อง ตลอดจนสามารถเป็นสื่อกลางที่จะถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และสุขปฏิบัติไปยังสมาชิกในครอบครัวและชุมชนได้อีกด้วย

การเรียนการสอนสุขศึกษาเท่าที่ผ่านมายังประสบความสำเร็จไม่มากนัก ดังจะเห็นได้จากการสำรวจของกรมพลศึกษา พบว่ามีครูสุขศึกษาเพียงร้อยละ 6.3 เท่านั้นที่มีวุฒิทางสุขศึกษา (กรมพลศึกษา 2524: 36) เมื่อเป็นเช่นนี้ครูสุขศึกษาจึงขาดความรู้ ไม่มีประสบการณ์ทางด้านการสอนสุขศึกษา ไม่เห็นคุณค่าของวิชาสุขศึกษา (บุญศรี ศิริข่วง 2527: 154) ครูมักสอนนักเรียนด้วยการบอกจดตามตำราและสอนเพียงเพื่อให้จบหลักสูตร ไม่มีการปรับปรุงวิธีสอน การสอนมักเน้นแต่ด้านเนื้อหา ขาดการฝึกทักษะการปฏิบัติ การวัดและประเมินผลก็มักจะวัดเฉพาะด้านความรู้ความจำเพียงอย่างเดียว (สมพงศ์ เรืองศรี 2530: 53) การเรียนการสอนสุขศึกษาจึงก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายกับนักเรียนและครูผู้สอนเอง อีกทั้งผู้บริหารมักไม่เห็นความสำคัญของวิชาสุขศึกษา และจัดครูที่มีจำนวนคาบการสอนไม่พอมาสอนสุขศึกษา (สุรินทร์ ฤทธิสาร 2529: 57) การจัดสรรงบประมาณสำหรับวิชาสุขศึกษามีจำนวนน้อยทำให้จำนวนสื่อและอุปกรณ์สุขศึกษาไม่เพียงพอ (นพรัตน์ สุขมาลพงศ์กุล 2530: 41) นอกจากนี้ยังมีปัญหาและอุปสรรคด้านอื่น ๆ อีกมากที่มีผลทำให้การเรียนการสอนสุขศึกษาไม่บรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ของหลักสูตรเท่าที่

ควร แม้ว่าวิชาสุขศึกษาได้รับการบรรจุอยู่ในหลักสูตรมาช้านานแล้วก็ตาม แต่ในปัจจุบันปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ก็ยังคงปรากฏอยู่เช่นเดียวกับในอดีต

จากผลการวิจัยในเขตการศึกษา 6 พบว่า มีครูที่มีวุฒิทางสุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเพียงร้อยละ 9.76 (สมบัติ คุรุพันธ์ 2527: 117) เขตการศึกษา 6 จึงเป็นเขตที่มีปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีวุฒิทางสุขศึกษาเป็นอันมาก ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาสำคัญเนื่องจากครูเป็นบุคคลที่ทำให้การเรียนการสอนสุขศึกษาบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

อย่างไรก็ดี ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ย่อมสามารถแก้ไขได้เสมอ หากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมมือกันแก้ไขอย่างจริงจัง ผู้วิจัยในฐานะที่มีประสบการณ์การสอนวิชาสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมาเป็นเวลาหลายปี ได้ประสบปัญหาต่าง ๆ ในการสอนวิชาสุขศึกษาเป็นอันมาก จึงสนใจทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนรัฐบาล เขตการศึกษา 6" เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา และหาวิธีแก้ไขปรับปรุงให้การเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นบรรลุผลตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนรัฐบาล ในเขตการศึกษา 6
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่างครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตการศึกษา 6 ตามความคิดเห็นของครูในด้านวัตถุประสงค์วิชาสุขศึกษา เนื้อหาและหลักสูตรสุขศึกษา การเตรียมการสอนวิชาสุขศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา วิธีสอนวิชาสุขศึกษา สื่อและอุปกรณ์ การวัดและประเมินผลสุขศึกษา การบริหาร และปัญหาอื่น ๆ

2. การวิจัยนี้มุ่งเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่างครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกับครูที่มีประสบการณ์การสอนมาก

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยถือว่าการตอบแบบสอบถามของครูตรงตามความเป็นจริง และคำตอบเป็นข้อมูล
ที่เชื่อถือได้
2. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยไม่คำนึงถึงเพศ ภูมิวิทาทางการศึกษา และวิชาเอกของครู
สุขศึกษาที่มีต่อความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา

คำจำกัดความในการวิจัย

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกหรือแนวความคิดต่าง ๆ ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใด
สิ่งหนึ่ง ปกติความคิดเห็นจะเกิดจากพื้นฐานข้อเท็จจริง และประสบการณ์ของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ

ครู หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่สอนวิชาสุขศึกษาให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
หรือระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

ปัญหาการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่ครูเห็นว่า เป็นปัญหาต่อการเรียนการสอนวิชา
สุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนของตน

วิชาสุขศึกษา หมายถึง วิชาที่ทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพไป
ในทางที่ดี ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการจัด เป็นวิชาบังคับในหมวดพลานามัย ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา
ตอนต้น พุทธศักราช 2521

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในเขตการศึกษา 6 ที่เปิดสอนใน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

ครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อย หมายถึง ครูที่สอนวิชาสุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น 0-5 ปี

ครูที่มีประสบการณ์การสอนมาก หมายถึง ครูที่สอนวิชาสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
มากกว่า 5 ปี

เขตการศึกษา 6 หมายถึง พื้นที่แบ่งเขตการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
ประกอบด้วย 7 จังหวัดคือ ลพบุรี สระบุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สิงห์บุรี ชัยนาท และ
อุทัยธานี